

 MINISTERSTVO DOPRAVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	Číslo vydania	2
	Dátum vydania	01. 01. 2023
	Počet strán	6

U S M E R N E N I E č. 1 / 2 0 1 8

**k odbornej spôsobilosti a odbornej príprave v radiačnej ochrane
podľa zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane**

**Útvar vedúceho hygienika rezortu
Oddelenie radiačnej ochrany**

Obsah

Úvod	2
1. Sústavný dozor v radiačnej ochrane.....	2
2. Odborný zástupca a osoba s priamou zodpovednosťou za radiačnú ochranu pre činnosti vedúce k ožiareniu	2
3. Odborný garant pre služby dôležité z hľadiska radiačnej ochrany.....	3
4. Odborná spôsobilosť	3
5. Odborná príprava a aktualizácia odbornej prípravy	4
5.1 Osobitné podmienky pre odbornú prípravu som zameraním na prepravu rádioaktívnych materiálov	5
6. Predkladanie dokladov o absolvovaní odbornej prípravy od subjektov mimo rezortu MD SR	5
Príloha.....	6

Úvod

Štátna správa v oblasti radiačnej ochrany je na základe § 4 zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane (ďalej len „zákon“) vykonávaná viacerými orgánmi štátnej správy s vymedzenými oblasťami pôsobnosti. Jedným z **orgánov radiačnej ochrany** je aj Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky (ďalej len „MD SR“), ktorého kompetencie a povinnosti sú dané v § 8 a § 9 zákona. Pre menované činnosti je tak **MD SR príslušným orgánom radiačnej ochrany**.

1. Sústavný dozor v radiačnej ochrane

Všetky aktivity, ktoré môžu viesť k zvýšeniu ožiarenia osôb, t.j. všetky činnosti vedúce k ožiareniu, sa riadia ako plánované situácie ožiarenia a na ich vykonávanie je potrebné povolenie alebo registrácia. Ďalšie vybrané činnosti, ktoré sú rovnako dôležité z hľadiska radiačnej ochrany sú považované za služby a na ich vykonávanie je tiež potrebné povolenie alebo registrácia.

Držiteľ povolenia alebo registrácie je povinný¹ zabezpečiť **sústavný dozor nad dodržiavaním požiadaviek na zabezpečenie radiačnej ochrany**. Na tieto účely je preto stanovená **funkcia odborného zástupcu, osoby s priamou zodpovednosťou a odborného garanta**. Náplň ich činnosti ako aj požiadavky na ich spôsobilosť, odborné vzdelanie a prax závisia od typu povoľovanej alebo registrovanej činnosti či služby.

2. Odborný zástupca a osoba s priamou zodpovednosťou za radiačnú ochranu pre činnosti vedúce k ožiareniu

Žiadateľ o registráciu² alebo povolenie³ činnosti vedúcej k ožiareniu **určí minimálne jedného odborného zástupcu**. Tým môže byť iba fyzická osoba disponujúca **osvedčením o odbornej spôsobilosti na činnosť, na ktorú sa žiada vydať povolenie alebo registrácia**.

Odborný zástupca má:

- byť so žiadateľom v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu,
- byť oboznámený s podmienkami prevádzky pracoviska alebo vykonávania prepravy, s prevádzkovými predpismi a dokumentmi, ktoré majú vzťah k radiačnej ochrane,
- mať vo veciach radiačnej ochrany priamy prístup k štatutárnemu zástupcovi bez obmedzenia vnútornými predpismi,
- mať potrebné prostriedky na plnenie svojich povinností.

Držiteľ povolenia/registrácie je na zabezpečenie sústavného dozoru povinný **určiť primeraný počet osôb s priamou zodpovednosťou**⁴. Tieto osoby vykonávajú samotný dohľad nad dodržiavaním požiadaviek na radiačnú ochranu **pri vykonávaní konkrétnych pracovných činností** a dozerajú, aby

¹ § 36 a § 56 zákona

² § 25 ods. 1 zákona

³ § 28 zákona

⁴ Pri vykonávaní **lekárskeho ožiarenia** sa osoba s priamou zodpovednosťou neurčuje. Za plnenie bezpečnostných, technických a administratívnych požiadaviek na zabezpečenie radiačnej ochrany zodpovedá zdravotnícky pracovník, ktorý vykonáva lekárske ožiarenie.

pracovníci pri práci plnili bezpečnostné, technické a administratívne požiadavky na zabezpečenie radiačnej ochrany.

Počet odborných zástupcov a osôb s priamou zodpovednosťou musí byť dostatočný a musí zodpovedať rozsahu vykonávaných činností vedúcich k ožiareniu.

3. Odborný garant pre služby dôležité z hľadiska radiačnej ochrany

Žiadateľ o povolenie⁵/registráciu⁶ služby dôležitej z hľadiska radiačnej ochrany určí **odborného garanta**. Predpokladom na splnenie požiadavky na funkciu odborného garanta je **absolvovanie odbornej prípravy** v radiačnej ochrane so zameraním na príslušnú službu. Zákon nevyžaduje, aby odborný garant zložil skúšku odbornej spôsobilosti pred skúšobnou komisiou. Navyše, pri registrovanej službe môže byť garantom iba osoba, ktorá úspešne absolvovala vysokoškolské štúdium druhého stupňa v príslušnom odbore v závislosti od poskytovanej služby.

4. Odborná spôsobilosť

Osvedčenie o odbornej spôsobilosti v oblasti radiačnej ochrany je doklad o tom, že fyzická osoba vykonávajúca sústavný dohľad nad radiačnou ochranou má dostatočné profesijné predpoklady, prax a znalosti v odbore, aby mohla tento dohľad vykonávať.

Odbornú spôsobilosť musí podľa § 44 ods. 2 zákona mať

- odborný zástupca** fyzickej osoby – podnikateľa alebo právnickej osoby, ktorá vykonáva činnosť vedúcu k ožiareniu na základe povolenia alebo registrácie,
- fyzická osoba – podnikateľ, ktorý vykonáva činnosť vedúcu k ožiareniu na základe povolenia alebo registrácie, ak nemá určeného odborného zástupcu,
- osoba s priamou zodpovednosťou, ak pracuje na dočasnom pracovisku.**

Žiadateľ o overenie odbornej spôsobilosti podľa § 45 zákona **písomne požiada** MD SR a k žiadosti priloží doklady:

- **o dosiahnutí požadovaného vzdelania** (podľa § 45 ods. 3-5 zákona),
- **o dĺžke odbornej praxe** (minimálne 1 rok, uznáva sa aj čestné prehlásenie),
- **o absolvovaní odbornej prípravy** podľa § 54 zákona (nie starší ako 2 roky).

Vzor žiadosti o overenie/uznanie odbornej spôsobilosti sa nachádza v prílohe tohto usmernenia.

Po splnení požiadaviek na vzdelanie, prax a odbornú prípravu sa odborná spôsobilosť **overuje skúškou**. Skúšky odbornej spôsobilosti sa vykonávajú **pred skúšobnou komisiou**, ktorej činnosť upravuje jej štatút⁷.

⁵ § 29 zákona

⁶ § 25 ods. 2 zákona

⁷ § 46 ods. 1 zákona

Po splnení podmienok na udelenie odbornej spôsobilosti **MD SR vydá fyzickej osobe osvedčenie o odbornej spôsobilosti v lehote do 7 dní od zasadnutia** skúšobnej komisie.

Od požiadavky na vykonanie skúšky MD SR **môže upustiť** v prípade, ak žiadateľ predloží doklad o odbornej spôsobilosti vydaný príslušným orgánom iného členského štátu⁸ a zároveň skúšobná komisia po preskúmaní obsahu a rozsahu získaných teoretických a praktických vedomostí zväži, že tieto zodpovedajú požiadavkám na odbornú spôsobilosť podľa zákona. MD SR v tom prípade vydá uznanie odbornej spôsobilosti do 30 dní odo dňa podania žiadosti.

Držiteľ osvedčenia o odbornej spôsobilosti je povinný **absolvovať každých päť rokov⁹** od dátumu vydania osvedčenia o odbornej spôsobilosti **aktualizačnú odbornú prípravu** v rozsahu určenom v § 54 ods. 2 zákona. Doklad o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy je potom povinný predložiť MD SR písomnou formou v listinnej podobe alebo elektronickej podobe najneskôr do 30 dní po jej absolvovaní.

Obdobne je doklad o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy povinný predložiť aj odborný garant a to najneskôr do 30 dní po jej absolvovaní.

5. Odborná príprava a aktualizačná odborná príprava

Systém kontinuálneho odborného vzdelávania¹⁰ pracovníkov vykonávajúcich funkciu odborného zástupcu, osôb s priamou zodpovednosťou a odborných garantov pozostáva z odbornej prípravy a aktualizačnej odbornej prípravy.

Absolvovanie odbornej prípravy alebo aktualizačnej odbornej prípravy je podmienkou na:

- **získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti** na činnosti vedúce k ožiareniu alebo na služby dôležité z hľadiska radiačnej ochrany
- **na vykonávanie funkcie odborného zástupcu alebo odborného garanta,**
- **na vykonávanie funkcie osoby s priamou zodpovednosťou.**

Odbornú prípravu v radiačnej ochrane môže poskytovať¹¹ len fyzická osoba - podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá má na jej vykonávanie povolenie podľa § 29 ods. 1 písm. a), tzn. **povolenie na poskytovanie odbornej a aktualizačnej odbornej prípravy.**

Povolenie na poskytovanie odbornej prípravy a aktualizačnej odbornej prípravy udeľuje na základe § 8 písm. c) bod 2 zákona orgán radiačnej ochrany, ktorý je v danej oblasti príslušný.

To znamená, že na vykonávanie odbornej prípravy a aktualizačnej odbornej prípravy pre činnosti v rezorte MD SR musí mať subjekt poskytujúci odbornú prípravu a aktualizačnú odbornú prípravu povolenie vydané MD SR v súlade s § 9 písm. a) bod 2 zákona.

Obdobne, na vykonávanie funkcie odborného zástupcu musí byť určená osoba držiteľom osvedčenia o odbornej spôsobilosti vydaného alebo uznaného MD SR.

⁸ § 47 zákona

⁹ § 49 ods. 5 Zákona

¹⁰ § 53 zákona

¹¹ § 53 ods. 8 zákona

Medzi činnosti **vykonávané na pracoviskách a v priestoroch alebo objektoch spadajúcich do rezortu MD SR**, pri ktorých musí mať odborný zástupca alebo osoba s priamou zodpovednosťou za radiačnú ochranu odbornú spôsobilosť vydanú MD SR patrí najmä:

- preprava rádioaktívnych materiálov,
- poskytovanie monitorovania v dopravných uzloch a pri preprave,
- monitorovanie ionizujúceho žiarenia,
- poskytovanie odbornej prípravy a aktualizácie odbornej prípravy,
- stanovovanie osobných dávok pracovníkov vystavených ožiareniu z prírodného zdroja ionizujúceho žiarenia,
- vykonávanie expozičných činností a to vrátane lekárskeho ožiarenia,
- vykonávanie expozičných činností na dočasných pracoviskách.

5.1 Osobitné podmienky pre odbornú prípravu som zameraním na prepravu rádioaktívnych materiálov

Medzinárodné požiadavky na prepravu nebezpečných vecí, t.j. vrátane rádioaktívnych materiálov, podliehajú zmenám každé dva roky. Držiteľ povolenia na poskytovanie odbornej prípravy musí zabezpečiť, aby poskytované informácie v špecializácii na prepravu rádioaktívnych materiálov boli vždy aktuálne. Z tohto dôvodu sú **stanovené osobitné podmienky pre lektorov**.

Lektor musí mať preukázateľný rozsah praktických a teoretických vedomostí o preprave rádioaktívnych materiálov v súlade s medzinárodnými požiadavkami, ďalej prístup k dôležitým informáciám o pripravovaných legislatívnych zmenách, k riešeným otázkam a problémom, byť orientovaný v prístupe príslušných orgánov iných členských krajín a zároveň musí byť držiteľom:

- odbornej spôsobilosti na prepravu rádioaktívnych materiálov,
- odbornej spôsobilosti na poskytovanie odbornej a aktualizácie odbornej prípravy,
- osvedčenia odbornej spôsobilosti bezpečnostného poradcu na prepravu nebezpečných vecí.

6. Predkladanie dokladov o absolvovaní odbornej prípravy od subjektov mimo rezortu MD SR

V rámci posudzovania žiadosti o uznanie odbornej spôsobilosti fyzickej osoby **MD SR uzná iba doklady** o absolvovaní odbornej prípravy alebo aktualizácie odbornej prípravy **vydané subjektom**, ktorý je **držiteľom povolenia** na poskytovanie odbornej prípravy a aktualizácie odbornej prípravy podľa § 29 ods. 1 písm. a) zákona **vydaného MD SR**.

Zoznam držiteľov povolení/registrácií na činnosti vedúce k ožiareniu alebo služby dôležité z hľadiska radiačnej ochrany vydaných MD SR je zverejnený na webovom sídle ministerstva v časti Ministerstvo – Útvar vedúceho hygienika rezortu – Oddelenie radiačnej ochrany.

Príloha

ŽIADOSŤ O OVERENIE/UZNANIE ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI A VYDANIE OSVEDČENIA O ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI V RADIAČNEJ OCHRANE

ČASŤ A – Informácie o žiadateľovi

Meno, priezvisko, titul(y)

Bydlisko

Korešpondenčná adresa

Dátum narodenia

Miesto narodenia

ČASŤ B – Špecifikácia oblasti radiačnej ochrany

Činnosť, na ktorú sa odborná spôsobilosť vyžaduje (podľa § 44 ods. 3 zákona č. 87/2018 Z. z.)

Funkcia žiadateľa:

- fyzická osoba – podnikateľ, ktorý vykonáva činnosť vedúcu k ožiareniu na základe povolenia alebo registrácie, ak nemá určeného odborného zástupcu
- odborný zástupca fyzickej osoby – podnikateľa alebo právnickej osoby, ktorá vykonáva činnosť vedúcu k ožiareniu na základe povolenia alebo registrácie
- osoba s priamou zodpovednosťou, ak pracuje na dočasnom pracovisku
- iné

ČASŤ C – Prílohy

- doklad o najvyššom dosiahnutom vzdelaní
- doklad o dĺžke odbornej praxe alebo čestné vyhlásenie o dĺžke odbornej praxe
- doklad o absolvovaní odbornej prípravy podľa § 54 zákona č. 87/2018 Z. z. nie starší ako 2 roky
- iné (napr. eKolok)